

KRZYSZTOF FOKT
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Obsada funkcji prepozyta i radców Kolegium Prawniczego Uniwersytetu Krakowskiego w latach 1628–1657 (według rachunków Kolegium z lat 1628–1694)

Abstract

Provosts and Councilors of the Law College in the Krakow University in the Years 1628–1657 (According to College Records from the Years 1628–1694)

The article comprises a brief description of the functions of provost and councilor at the Law College of the Krakow University; it describes their competence scope, responsibilities and constitutional empowerment within the structure of the University and the College and gives a list of the persons who had performed these functions in the individual semesters in the years 1628–1657. The fundamental source which had been consulted in the process of compiling this data was an account register of the Law College from the years 1628–1694 (Jagiellonian University Archives, manuscript no 49).

Key words: Krakow University, Law College, constitution, professors, functions

Słowa kluczowe: Uniwersytet Krakowski, Kolegium Prawnicze, ustrój, profesorowie, funkcje

Postronnemu obserwatorowi stanowisko profesora w Uniwersytecie Jagiellońskim może się kojarzyć przede wszystkim ze splendorem, który przypada w udziale zajmującym je osobom jako wykładowcom najstarszej polskiej uczelni wyższej. Zarówno przed wiekami, jak i dziś oprócz tych stron pełnych blasku istniał i istnieje jednak inny aspekt pracy profesorów – ich codzienne obowiązki, niekoniecznie związane bezpośrednio z nauką lub dydaktyką, w których sprawowaniu przecież także powinni być wzorem dla młodszych pracowników i studentów. Dla ich właściwego spełniania niezbędnych jest kilka cech, wśród których najważniejsze są pracowitość i poczucie współodpowiedzialności za Uniwersytet. W okresie staropolskim okazję do wykazania się tymi przymiotami dawało profesorom prawa pełnienie obowiązków prepozyta Kolegium Prawniczego. Krótkim szkicem dotyczącym obsady stanowisk prepozyta i radców (konsyliarzy) Kolegium w latach 1628–1657 postanowiłem więc oddać hołd Profesorowi Kazimierzowi Baranowi, który znany jest jako wzór dbałości o wspólne dobro, jakim była i jest dla pracowników i studentów *Alma Mater Jagellonica*.

W tekście niniejszym przedstawiona zostanie obsada funkcji prepozyta i radców Kolegium Prawniczego w latach 1628–1657. Przyjęta dolna cezura chronologiczna nie wynika w żadnej mierze z biegu wydarzeń historycznych, lecz z prozaicznej przyczyny, jaką jest rozpoczęcie w 1628 r. właśnie najstarszej zachowanej księgi rachunkowej Kolegium Prawniczego¹. Czynniki nie przygodnymi, lecz merytorycznymi – o charakterze zarówno ustrojowym, jak też społeczno-historycznym – uzasadnić można natomiast górną granicę chronologiczną niniejszego przyczynku. W aspekcie ustrojowym semestr letni 1657 r. oznacza okres, do którego urzędowały jeszcze władze wybrane na ostatniej z serii następujących po sobie co semestr konwokacji Kolegium, których nieprzerwany ciąg przerwał tzw. potop szwedzki. Należy przy tym podkreślić, że w związku z tymczasowym rozwiązaniem w tym okresie Uniwersytetu (17 VI 1656–8 IX 1657) nie powinno się właściwie nawet mówić o urzędowaniu prepozyta Kolegium w tym okresie, lecz raczej o ograniczonej do strzeżenia interesów, mienia i spraw Kolegium kontynuacji jego misji w zmienionych warunkach, do czasu ponownego zwołania Uniwersytetu (8 IX 1657) i odbycia nowej konwokacji (12 X 1657)².

Reaktywacja Uniwersytetu oraz pierwsza konwokacja Kolegium następująca po tym wydarzeniu znaczą początek nowego okresu w dziejach Uniwersytetu Krakowskiego nie tylko w sensie ustrojowym (wznowienie działalności po krótkiej, „okupacyjnej” przerwie), lecz także historycznym. W związku ze zniszczeniem całego kraju, w tym samego Krakowa, wskutek „potopu” szwedzkiego, znacznemu pogorszeniu uległy wówczas gospodarcze warunki działania uczelni, w tym Kolegium Prawniczego. Nowym wyzwaniem musiała stawić czoła w dużej mierze nowa ekipa, gdyż znaczna część czołowych profesorów czynnych przed „potopem” zmarła w pierwszej połowie lat 50. XVII w. (Jakub Górski, Maciej Burszowic, Wawrzyniec A. Karyński, Stanisław Różycki), a ich miejsce zajęli wykładowcy, których kariery dopiero zaczynały się przed szwedzkim najeźdem (Andrzej Grabianowski, Samuel Formankowic, Adam Roszczewicz, Wojciech Łańcucki). W związku z tą wyraźną zmianą pokoleniową można zatem bezpiecznie uznać dzieje Kolegium Prawniczego i jego prepozytów po 1657 r. za osobny okres w historii tej instytucji.

Normatywne ramy funkcjonowania prepozyta i radców Kolegium Prawniczego w latach 1628–1657 nie są nam bezpośrednio znane, gdyż obowiązujące wówczas statuty Kolegium Prawniczego spłonęły w lipcu 1719 r. Zawarte w nich regulacje nie mogły jednak znacznie się różnić (jeśli różniły się w ogóle) od tych zawartych w dochowanych do naszych czasów statutach powstałych już po owym feralnym pożarze – jako że te ostatnie, spisane w latach 1734–1735 przez Wojciecha Micińskiego, stanowiły próbę odtworzenia stanu prawnego sprzed wspomnianego wyżej pożaru³. Źródłem pozwalającym całkiem szczegółowo przyjrzeć się obsadzie i działaniu funkcji prepozyta i radców Kolegium Prawniczego są z kolei zachowane w Archiwum Uniwersytetu

¹ Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego (dalej: AUJ), rps nr 49: *Rationes Collegii Iuridici ab A[nn]o 1629 ad 1694*.

² AUJ, rps nr 49, s. 98.

³ Por. W. Baczkowska, *Miciński Wojciech Antoni* [w:] *Polski słownik biograficzny* (dalej: PSB), t. 20, s. 693. Statuty owe wydał P. Burzyński, *Nauka prawa w Uniwersytecie Krakowskim w ciągu czasu od r. 1364 do r. 1795*, „Czasopismo Poświęcone Prawu i Umiejętnościom Politycznym” 1864, r. 2, z. 5, Aneks C: *Leges et statuta Collegii Iuridici Almae Universitatis Cracoviensis...*, p. XLV–LXVIII.

Jagiellońskiego rachunki Kolegium z lat 1628–1779⁴. Zawierają one przede wszystkim spisy przychodów i rozchodów dla poszczególnych semestrów oraz krótkie protokoły konwokacji Kolegium. Te pierwsze pozwalają zorientować się w zakresie obowiązków przełożonego *Domus Iuristarum*, te drugie zaś umożliwiają niemal pełną rekonstrukcję obsady stanowisk prepozyta i radców Kolegium (zob. niżej, aneks 1). W odniesieniu do okresu objętego tematem niniejszego opracowania pomocna okazała się pierwsza z owych ksiąg rachunkowych, obejmująca lata 1628–1694. Rękopis ten jest znany w piśmiennictwie naukowym, choć wykorzystywany był dotychczas przede wszystkim w tekstach o charakterze biografistycznym: w monografii o Mikołaju Zalaszkowskim pióra Ireny Malinowskiej⁵ oraz w kilku biogramach krakowskich profesorów prawa, napisanych przez Leszka Hajdukiewicza i Wandę Baczkowską dla *Polskiego słownika biograficznego*⁶. Jako materiał do dziejów Kolegium Prawniczego wykorzystał zaś przedmiotowy rękopis Wojciech M. Bartel w swym monograficznym artykule z 1970 r.⁷

Prepozytura Kolegium Prawniczego była funkcją prestiżową, ale też odpowiedzialną, gdyż prepozyt reprezentował cały zespół zrzeszonych w tej instytucji profesorów prawa, a także zwoływał zebrania (konwokacje) Kolegium i przewodniczył im⁸. Prepozyci reprezentowali Kolegium zarówno wobec władz uniwersyteckich – głównie w sprawach gospodarczych⁹ – jak też wobec niezwiązanych z Uniwersytetem osób i instytucji. Do najbardziej szacownych i prestiżowych funkcji reprezentacyjnych prepozytów należało prezentowanie kandydatów na powiązane z Kolegium beneficja kościelne, przy czym w pewnej części z nich Kolegium przysługiwało jedynie *ius praesentandi passivum*, czyli prawo przedstawiania kandydatów, spośród których kolator rozporządzający *ius activum* był obowiązany wybrać przyszłego beneficjanta¹⁰. Z okresu późniejszego niż omawiany w niniejszym szkicu jest znany także przykład beneficjum, na które prawo

⁴ AUJ, rpsy 49–51. Za zwrócenie mojej uwagi na te arcydzieła źródła serdecznie dziękuję dr. Maciejowi Zdzankowi z Archiwum UJ.

⁵ I. Malinowska, *Mikołaj Zalaszkowski. Polski prawnik XVII stulecia na tle ówczesnej nauki prawa*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Rozprawy i Studia” 1960, t. 21, s. 26–28.

⁶ L. Hajdukiewicz, *Górski Jakub*, PSB, t. 8, s. 440–441; *idem*, *Łańcucki Wojciech*, PSB, t. 18, s. 206–207; W. Baczkowska, *Krupecki Andrzej Grzegorz*, PSB, t. 15, s. 405–406; *eadem*, *Piskorski Sebastian Jan*, PSB, t. 26, s. 559–561. Wzmiankuję tu jedynie biogramy, których autorzy korzystali z rękopisu AUJ nr 49; autorzy kilku biogramów profesorów XVIII-wiecznych sięgnęli także po odpowiadające im chronologicznie rachunki z lat 1694–1779 (rękopisy AUJ nr 50–51).

⁷ W.M. Bartel, *Dzieje Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego przed reformą Kollątajowską (Próba zarysu)*, „Krakowskie Studia Prawnicze” 1970, r. 3, s. 159–213.

⁸ Por. W.M. Bartel, *Dzieje...*, s. 164, 182.

⁹ Por. tu statut IV (*De munere praepositali diligenter obeundo*) z XVIII-wiecznych statutów Kolegium Prawniczego: *Leges et statuta Collegii Iuridici...*, p. XLIX–L. W sprawach dotyczących dydaktyki partnerem dla władz ogólnouniwersyteckich nie był prepozyt kolegium, lecz dziekan Wydziału Prawa (por. W.M. Bartel, *Dzieje...*, s. 164, 181–182).

¹⁰ Por. tu przykłady faktycznego prezentowania przez prepozytów Kolegium Prawniczego kandydatów na kanonie w Kolegiacie Wszystkich Świętych w XVIII w., zebrane przez B. Szadego, *Pralatury i kanonie kolegiaty Wszystkich Świętych w Krakowie w II połowie XVIII wieku*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 2006 (wyd. 2007), r. 86, s. 336, 341, 342, oraz *ibidem*, *passim*, o *ius passivum* posiadanym w odniesieniu do niektórych z nich przez Kolegium.

prezenty przysługiwało nie Kolegium Prawniczemu jako instytucji, lecz jego prepozytowi osobiście¹¹.

O ile wykonywanie prawa prezenty w imieniu Kolegium z zasady nie wywoływało większych perturbacji¹², o tyle już reprezentowanie *Collegii Iuridici* wobec różnorodnych podmiotów zobowiązanych do wypłacania mu konkretnych dochodów często generowało dodatkowe obowiązki dla poszczególnych prepozytów, a nawet zmuszało ich do sprawowania swej funkcji przez kolejne kadencje, by zapewnić płynność zarządu sprawami gospodarczymi. Kolegium dysponowało bowiem szerokim spektrum dochodów – o charakterze przede wszystkim zapisów czynszowych – z rozmaitych źródeł podlegających jurysdykcji miejskiej, kościelnej, grodzkiej i ziemskiej. W związku z tym kolejni prepozyci musieli reprezentować Kolegium na rozmaitych forach sądowych, często w kolejnych instancjach aż do Trybunału Koronnego włącznie. Nie dziwi w tym kontekście, że statut IV Kolegium Prawniczego – pochodzący z okresu po pożarze Kolegium z dnia 26 lipca 1719 r., w którym spłonęły starsze akta, lecz trafnie odzwierciedlający ogólną sytuację aktualną także kilkadziesiąt lat wcześniej – kładzie szczególny nacisk na to, żeby kolejni prepozyci Kolegium dochowywali wszelkiej staranności w egzekwowaniu jego dochodów¹³.

Do obowiązków prepozyta należało nie tylko dbanie o dochody Kolegium, lecz także wydatkowanie jego środków oraz czynności należące do bieżącego zarządu. Bardziej lub mniej szczegółowy wykaz obowiązków prepozyta w tym zakresie pozwoliłoby zestawzić studium oparte na przechowywanych w Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego rachunkach Kolegium¹⁴. Ogólnie rzecz ujmując, prepozyci Kolegium zajmowali się przede wszystkim zarządzaniem pracującą w Kolegium służbą i wynagradzaniem jej oraz asygnowaniem kwot na bieżące potrzeby Kolegium (wyżywienie, ogrzewanie, naprawy, kupno potrzebnego wyposażenia ruchomego). Stosunkowo chyba najprzyjemniejszym – zarówno dla samych prepozytów, jak i dla innych członków Kolegium – obszarem zarządu wydatkami były *dismembrationes*, czyli rozdział środków pomiędzy wszystkich członków *Collegii Iureconsultorum*.

Powołanie profesora prawa na funkcję prepozyta odbywało się poprzez wybór na zebraniu członków Kolegium, czyli konwokacji. Takie zebrania – używając anachronicznej, lecz oddającej istotę rzeczy terminologii – sprawozdawczo-wyborcze organizowano z zasady raz na semestr, zwykle w drugiej połowie kwietnia i około połowy października¹⁵. W omawianym w niniejszym tekście okresie wszystkie konwokacje wiosenne

¹¹ Mowa tu o kanonii *fundi* Kowalski w kapitule kolegiackiej Wszystkich Świętych, fundowanej w 1671 r. (zob. B. Szady, *Prałatury...*, s. 343).

¹² Pomijając sytuację konfliktu w obrębie samego Kolegium, znaną z okresu późniejszego niż omawiany w niniejszym szkicu – mowa tu o złożonej 30 X 1730 r. protestacji S. Kropskiego w sprawie pominięcia go przy wykonywaniu *iuris praesentandi passivi* na kanonię kolegiaty Wszystkich Świętych (przedstawiono wówczas magistratowi, jako posiadaczowi *iuris activi*, kandydatury W. Lureńskiego i W. Micińskiego), zob. AUJ, rps 50, s. 134–137.

¹³ *Leges et statuta Collegii Iuridici...*, statutum IV: *De munere Praepositorum diligenter obeundo*, p. XLIX: *Ideo hoc statuto Clarissimum Praepositum Collegii pro tempore existentem obligatum haberi volumus ac eundem obligamus, ut pro munere suo quam maximam diligentiam circa vindicandos Census adhibeat...*

¹⁴ To jest rękopisach AUJ, nr 49–51. Zob. także W.M. Bartel, *Dzieje...*, s. 182.

¹⁵ W XVIII-wiecznych statutach Kolegium ustalono wręcz jako zasadę odbywanie ich 19 IV i 19 X bądź około tych dni, zob. *Leges et statuta Collegii Iuridici...*, statutum II, p. XLVIII.

odbywały się w kwietniu, zaś jesienna tylko raz została zwołana w innym miesiącu niż październik¹⁶. Kadencja prepozyta trwała od konwokacji, na której został wybrany, aż do kolejnego zgromadzenia kolegiatów o tym samym charakterze, czyli regularnego zebrania sprawozdawczo-wyborczego. W konwokacji brali udział profesorowie należący do Kolegium, zamieszkali w nim i uczestniczący w *vita communis*¹⁷ – uznawano bowiem, że pełnia praw i obowiązków członków Kolegium dotyczy tylko tych, którzy w nim zamieszkują¹⁸. Konwokację Kolegium, na którą wzywało profesorów trzykrotne bicie w dzwon, otwierało odczytanie jego statutów¹⁹. Obowiązkowy program odbywanych co semestr zwyczajnych konwokacji²⁰ składał się z dwóch punktów: rozliczenia finansowego ustępującego prepozyta oraz wyborów jego następcy; zależnie od potrzeb i sytuacji często omawiano także inne sprawy Kolegium.

Prepozytem miał nie tylko prawo, lecz wręcz obowiązek zostać każdy członek Kolegium zamieszkujący w jego murach. Byli oni wybierani na tę funkcję kolejno, przy czym starano się nie wybierać tej samej osoby dwa razy pod rząd, pomijając dwie sytuacje szczególne. Przede wszystkim dwukrotnie pod rząd obowiązki prepozyta pełnili nowi członkowie Kolegium. Każdy nowo przyjęty do grona *lureconsultorum* profesor najpierw zostawał prepozytem z tytułu swego powołania (*ratione vocationis, intuitu vocationis, ex vi ingressus*), następnie zaś, w kolejnym semestrze, obejmował prepozyturę już z tytułu przypadającej nań kolei (*ratione ordinis, ex vi turni*). Przejmowanie przez nowych członków Kolegium prepozytury *ratione vocationis* było zasadą, której przestrzegania starano się pilnować, obwarowując nawet niesubordynację w tym względzie karną opłatą w kwocie pięciu grzywien²¹. Ponadto ta sama osoba kilkakrotnie pełniła funkcję prepozyta w sytuacjach wyjątkowych, na przykład gdy brakowało innych kandydatów zdolnych do objęcia prepozytury i obecnych na konwokacji bądź kandydaci, na których przypadała kolej, zasłaniając się innymi obowiązkami, odmawiali objęcia tego stanowiska. Takie sytuacje odnotowano dopiero w latach 70. XVII w.²² W omawianym w niniejszym szkicu okresie sprawowanie prepozytury dłużej niż przez jeden semestr przez tę samą osobę niebędącą nowym członkiem Kolegium zdarzyło się tylko raz, w sytuacji naprawdę wyjątkowej, bo pod okupacją szwedzką i siedmiogrodzką (mowa tu o prepozyturze Wojciecha Łąncuckiego w latach 1655–1657; zob. niżej, aneks 1).

Także jednokrotnie – w odniesieniu do Wojciecha Nagotha w semestrze zimowym 1631/1632 – odstąpiono od zasady, że nowo przyjęty członek Kolegium powinien sprawować prepozyturę przez dwa semestry pod rząd (zob. niżej, aneks 1). Zdarzało się także, że powołanie nowo przyjętego członka Kolegium na prepozyta nie następowało na najbliższej zwyczajnej konwokacji, lecz nawet kilka semestrów później; tak było

¹⁶ Mowa tu o zebraniu z 14 XI 1642, zob. AUJ, rps 49, s. 37. Odstępstwa od tej reguły miały się zdarzać częściej po 1657 r.

¹⁷ Zob. *Leges et statuta Collegii Iuridici...*, statutum II, p. XLVIII.

¹⁸ W późniejszym niż opisywany tu okresie ową regułą *explicite* wyrażono np. w uchwale Kolegium w sprawie J. Rudzkiego, podjętej 15 X 1683 r., w której świetle nie rezydując w Kolegium, nie powinien on korzystać z jego dochodów (por. AUJ, rps 49, s. 212).

¹⁹ Zob. *Leges et statuta Collegii Iuridici...*, statutum I, s. XLVIII.

²⁰ Tak będę tu nazywał odbywane co semestr zebrania sprawozdawczo-wyborcze, w przeciwieństwie do zwoływanych też czasem zebrań nadzwyczajnych.

²¹ Zob. *Leges et statuta Collegii Iuridici...*, statutum II, p. XLVIII.

²² Zob. AUJ, rps 49, s. 161, 163, 165.

w przypadku Samuela Formankowica, powołanego do Kolegium wprawdzie w 1653 r.²³, lecz wybranego na prepozyta dopiero w semestrze letnim 1655 r. (zob. niżej, aneks 1). Należy przy tym zauważyć, że akurat w odniesieniu do Formankowica przyczyny zwłoki w wybraniu go na prepozyta były dość jednoznaczne i całkowicie usprawiedliwiały takie postępowanie. Nie dość bowiem, że wkrótce po wstąpieniu do Kolegium został on wysłany do Poznania, gdzie został dyrektorem i nauczycielem prawa w Kolegium Lubrańskiego, to jeszcze niedługo po nim do Kolegium przyjęto Dionizego Politowicza, który również musiał pełnić funkcję prepozyta przez dwa semestry, z czego pierwszy *ratione vocationis* (zob. niżej, aneks 1).

Casus Formankowica pozwala zwrócić uwagę na jeszcze jeden interesujący szczegół związany z funkcją prepozyta Kolegium Prawniczego, mianowicie na możliwość pełnienia związanych z nią obowiązków przez przedstawiciela (plenipotentą). Ostatecznie bowiem wspomniany już Samuel Formankowic został obrany na prepozyta Kolegium *ratione vocationis*, przebywając jeszcze w Poznaniu, a jego obowiązki – jako plenipotent – przyjął na siebie Andrzej Grabianowski²⁴. Sam Grabianowski wcześniej od Formankowica skorzystał zresztą z dobrodziejstwa plenipotencji, odbywając w latach 1652–1653 studia we Włoszech²⁵. Z rachunków Kolegium wiadomo bowiem, że sprawozdanie za nieobecnego profesora praw nowych 21 października 1652 r. składał jako jego plenipotent Stanisław Ossędowski²⁶. Wygląda więc na to, że zastępstwo za nieobecnego prepozyta było jak najbardziej praktykowane – warto jednak zauważyć, że plenipotentami zostawali wyłącznie członkowie *Collegii Iuridici* jako uprawnieni do wglądu w rachunki i prowadzenia jego wspólnych spraw. W omawianym tu okresie zdarzył się także jeden wypadek, gdy profesor sprawujący funkcję prepozyta zmarł w trakcie kadencji. Mowa tu o Stanisławie Czaplicu, za którego sprawozdanie 24 kwietnia 1648 r. składał Adam Roszczewicz jako jeden z wykonawców ostatniej woli zmarłego²⁷.

Znaczna skala wyzwań, jakie stawały przed każdym kolejnym prepozytem, sprawiała, że zapewniano im w każdej kadencji pomoc i radę dwóch innych członków Kolegium Prawniczego. Owi radcy (konsyliarze) byli, podobnie jak sami prepozyci, wybierani co semestr na zwyczajnych konwokacjach i mieli służyć prepozytom wsparciem w ich obowiązkach. Przy wyborze radców nie obowiązywała kolejka, choć trzeba przyznać, że unikano na przykład przydawania prepozytowi po raz drugi pełniącemu swoją funkcję tych samych radców. Pomocniczy charakter funkcji radcy sprawiał jednak, że często wybierano na nią te same osoby, które mogły być w tej roli użyteczne dla aktualnego prepozyta i całego Kolegium ze względu na swe wyjątkowe doświadczenie czy też zajmowane aktualnie wysokie funkcje i urzędy czy to w Uniwersytecie, czy w hierarchii kościelnej.

²³ Data przyjęcia Formankowica do Kolegium wynika zarówno z daty wydania jego rozprawy *pro loco (Quaestio de probationibus...*, Cracoviae 1653), jak też z adnotacji w rachunkach Kolegium, podającej 1653 r. (AUJ, rps 49, s. 89).

²⁴ AUJ, rps 49, s. 89.

²⁵ Zdobył wówczas doktorat obojga praw w Rzymie i wpisał się do księgi nacji polskiej w Bolonii (zob. M. Bersohn, *Studenci Polacy na Uniwersytecie Bolońskim w XVI i XVII wieku*, cz. II, Kraków 1894, s. 72; L. Hajdukiewicz, *Grabianowski Andrzej*, PSB, t. 8, s. 463).

²⁶ AUJ, rps 49, s. 77.

²⁷ AUJ, rps 49, s. 58.

Twierdzenie to można zilustrować prostym porównaniem liczby kadencji, w której dana osoba sprawowała prepozyturę, z liczbą semestrów, w których wybrano ją na radcę (zob. tabela 1). Takie porównanie wskazuje, że w odniesieniu do pewnej grupy profesorów prawa działających w omawianym w niniejszym tekście okresie można stwierdzić wyraźną dysproporcję między liczbą kadencji prepozyckich i radcowskich i – dziwnym trafem – sytuacja ta dotyczy przede wszystkim osób, które były w swej karierze rektorami Uniwersytetu (Jakub Górski młodszy, Samuel Formankowicz, Wawrzyniec Karyński, Wojciech Łańcucki, Adam Roszczewicz). Spośród osób nigdy niepełniących urzędu rektorskiego, jednak często wybieranych na radców, należałoby wskazać Andrzeja Grabianowskiego i Stanisława Ossędowskiego. Nie wydaje się jednak przypadkiem, że obaj wymienieni profesorowie pracowali na Wydziale Prawa długo, a swoje kariery kościelne zwieńczyli kanonikatem katedralnym krakowskim, co sprawiało, że niewątpliwie należeli do osób cieszących się w Kolegium największą estymą oraz zapewniających bieżącym sprawom *Iureconsultorum Cracoviensium* szybki dostęp do odpowiednich gremiów decyzyjnych.

W związku z tym, że radców było dwóch, a przed Kolegium nie w każdym semestrze stawały wyzwania wymagające wsparcia ludzi starszych, wpływowych i doświadczonych, nie tylko takie osoby, lecz także młody „narybek” (o ile można użyć takiego określenia względem dojrzałych mężczyzn, jakimi z zasady byli nawet najmłodsi członkowie Kolegium²⁸) chętnie wybierano na stanowisko radcy. W latach 40. i 50. XVII w. dwukrotnie wybrano na radców młodszych członków Kolegium, którzy jeszcze nie sprawowali jego prepozytury: tak było w przypadku Stanisława Czaplica, wybranego na konsyliarza na semestr przed objęciem prepozytury *ratione vocationis*, oraz Dionizego Politowicza, który, wybrany na radcę w semestrze zimowym 1652/1653 r., po raz pierwszy został prepozytem dopiero w semestrze zimowym 1653/1654 r. Można się domyślać, że wybierając na radców młodszych członków Kolegium, starsi koledzy starali się ich w ten sposób uhonorować, a zarazem ułatwić im płynne wejście w sprawy praktyczne *Domus Iuristarum*, które mieli potem prowadzić jako prepozyci.

Kończąc niniejszy krótki szkic poświęcony prepozytom i radcom Kolegium Prawniczego, pragnę zaznaczyć, że nie rości on sobie pretensji do wyczerpania któregośkolwiek z podjętych tematów, lecz jedynie ma na celu przedstawienie pewnego zasobu materiału potencjalnie pomocnego w dalszych badaniach. W związku z tym w aneksie 1 została przedstawiona w postaci tabelarycznej obsada funkcji prepozyta i radców Kolegium Prawniczego w latach 1628–1657. Warto przy tym zaznaczyć, że szczegółowe dane do obsady owych funkcji stanowią tylko jeden z kilku interesujących zasobów informacji, jakie można znaleźć w przechowywanych w Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego rachunkach Kolegium Prawniczego.

²⁸ Zob. interesujące obliczenia E. Rostworowskiego, *Czasy saskie (1702–1764)* [w:] *Dzieje Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1363–1764*, t. I, red. K. Lepszy, Kraków 1964, s. 392–394, poczynione dla epoki saskiej, których wyniki nie powinny jednak znacznie odbiegać od realiów opisywanych tu czasów. W ich świetle przeciętny profesor prawa, wstępując do Kolegium, liczył 36 lat.

Tabela 1. Liczba semestrów, w których profesorowie wzmiankowani w rachunkach w latach 1628–1657 sprawowali funkcje prepozytów i radców Kolegium Prawniczego. Uwagi: w odniesieniu do osób czynnych także po 1657 r. przed nawiasami podano liczby semestrów, w których sprawowały daną funkcję w latach 1628–1657, a w nawiasach pełne liczby, z uwzględnieniem okresu po 1657 r. Gwiazdką oznaczono osoby należące do Kolegium już przed 1628 r.

Nazwisko profesora	Liczba semestrów, w których pełnił w Kolegium funkcje	
	prepozyta	radcy
Maciej Burszowic	4	6
Stanisław Czaplic	3	3
Samuel Formankowic	1 (10)	4 (27)
Jakub Górski*	5	17
Andrzej Grabianowski	2 (6)	2 (12)
Bartłomiej Januszowic	4	7
Wawrzyniec Alfons Karyński	6	18
Jan Krosner*	1	4
Wojciech Łańcucki	8 (10)	5 (30)
Wojciech Nagoth	1	1
Jakub Najmanowic*	1	4
Stanisław Ossędowski	4 (7)	6 (13)
Andrzej Piotrkowczyk*	1	4
Dionizy Politowicz	2	1
Stanisław Pudłowski	3	2
Adam Roszczewicz	4 (4)	15 (15)
Stanisław Różycki	4	7
Tomasz Eustachy Świnarski	5	10

Aneks 1. Obsada funkcji prepozyta i radców Kolegium Prawniczego Uniwersytetu Krakowskiego w latach 1628–1657 w świetle rachunków Kolegium z lat 1628–1694 (Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego, rps 49: *Rationes Collegij Juridici ab A[nn]o 1629 ad 1694*)

Semestr	Prepozyt	Radcy (konsyliarze)	Daty urzędowania
letni 1628	Jan Krosner	Jakub Górski, Jakub Najmanowic	28 IV–13 X 1628
zimowy 1628/1629	Bartłomiej Januszowic	Jan Krosner, Andrzej Piotrkowczyk	13 X 1628–20 IV 1629
letni 1629	Bartłomiej Januszowic	Jan Krosner, Andrzej Piotrkowczyk	20 IV–12 X 1629
zimowy 1629/1630	Andrzej Piotrkowczyk	Bartłomiej Januszowic, Jan Krosner	12 X 1629–20 IV 1630
letni 1630	Jakub Najmanowic	Andrzej Piotrkowczyk, Jan Krosner	20 IV–11 X 1630
zimowy 1630/1631	Tomasz Eustachy Świnarski	Jakub Najmanowic, Jakub Górski	11 X 1630–25 IV 1631
letni 1631	Jakub Górski	Tomasz Eustachy Świnarski, Bartłomiej Januszowic	25 IV–10 X 1631
zimowy 1631/1632	Wojciech Nagoth	Jakub Górski, Jakub Najmanowic	10 X 1631–16 IV 1632
letni 1632	Bartłomiej Januszowic	Wojciech Nagoth, Andrzej Piotrkowczyk	16 IV–15 X 1632
zimowy 1632/1633	Stanisław Pudłowski	Bartłomiej Januszowic, Jakub Górski	15 X 1632–22 IV 1633
letni 1633	Stanisław Pudłowski	Bartłomiej Januszowic, Jakub Górski	22 IV–14 X 1633
zimowy 1633/1634	Jakub Górski	Stanisław Pudłowski, Tomasz Eustachy Świnarski	14 X 1633–21 IV 1634
letni 1634	Bartłomiej Januszowic	Jakub Górski, Tomasz Eustachy Świnarski	21 IV–14 X 1634
zimowy 1634/1635	Tomasz Eustachy Świnarski	Bartłomiej Januszowic, Jakub Najmanowic	14 X 1634–20 IV 1635
letni 1635	Stanisław Pudłowski	Tomasz Eustachy Świnarski, Bartłomiej Januszowic	20 IV–12 X 1635
zimowy 1635/1636	Wawrzyniec Alfons Karyński	Stanisław Pudłowski, Jakub Górski	12 X 1635–18 IV 1636
letni 1636	Wawrzyniec Alfons Karyński	Tomasz Eustachy Świnarski, Bartłomiej Januszowic	18 IV–10 X 1636
zimowy 1636/1637	Jakub Górski	Wawrzyniec Alfons Karyński, Tomasz Eustachy Świnarski	10 X 1636–17 IV 1637

Semestr	Prepozyt	Radcy (konsyliarze)	Daty urzędowania
letni 1637	Maciej Burszowic	Jakub Górski, Wawrzyniec Alfons Karyński	17 IV–5 X 1637
zimowy 1637/1638	Maciej Burszowic	Jakub Górski, Wawrzyniec Alfons Karyński	5 X 1637–16 IV 1638
letni 1638	Tomasz Eustachy Świnarski	Jakub Górski, Wawrzyniec Alfons Karyński	16 IV–25 X 1638
zimowy 1638/1639	Jakub Górski	Tomasz Eustachy Świnarski, Wawrzyniec Alfons Karyński	25 X 1638–29 IV 1639
letni 1639	Wawrzyniec Alfons Karyński	Jakub Górski, Tomasz Eustachy Świnarski	29 IV–19 X 1639
zimowy 1639/1640	Tomasz Eustachy Świnarski	Wawrzyniec Alfons Karyński, Jakub Górski	19 X 1639–20 IV 1640
letni 1640	Jakub Górski	Tomasz Eustachy Świnarski, Wawrzyniec Alfons Karyński	20 IV–12 X 1640
zimowy 1640/1641	Wawrzyniec Alfons Karyński	Jakub Górski, Tomasz Eustachy Świnarski	12 X 1640–19 IV 1641
letni 1641	Tomasz Eustachy Świnarski	Wawrzyniec Alfons Karyński, Jakub Górski	19 IV–18 X 1641
zimowy 1641/1642	Stanisław Różycki	Wawrzyniec Alfons Karyński, Jakub Górski	18 X 1641–27 IV 1642
letni 1642	Stanisław Różycki	Wawrzyniec Alfons Karyński, Jakub Górski	27 IV–14 XI 1642
zimowy 1642/1643	Adam Roszczewicz	Stanisław Różycki, Wawrzyniec Alfons Karyński	14 XI 1642–17 IV 1643
letni 1643	Adam Roszczewicz	Stanisław Różycki, Stanisław Czaplic	17 IV–6 X 1643
zimowy 1643/1644	Stanisław Czaplic	Adam Roszczewicz, Maciej Burszowic	6 X 1643–22 IV 1644
letni 1644	Stanisław Czaplic	Adam Roszczewicz, Stanisław Różycki	22 IV–14 X 1644
zimowy 1644/1645	Maciej Burszowic	Stanisław Czaplic, Wawrzyniec Alfons Karyński	14 X 1644–21 IV 1645
letni 1645	Wawrzyniec Alfons Karyński	Maciej Burszowic, Stanisław Różycki	21 IV–13 X 1645
zimowy 1645/1646	Stanisław Różycki	Wawrzyniec Alfons Karyński, Adam Roszczewicz	13 X 1645–20 IV 1646

Semestr	Prepozyt	Radcy (konsyliarze)	Daty urzędowania
letni 1646	Stanisław Ossędowski	Stanisław Różycki, Stanisław Czaplic	20 IV–19 X 1646
zimowy 1646/1647	Stanisław Ossędowski	Wawrzyniec Alfons Karyński, Adam Roszczewicz	19 X 1646–26 IV 1647
letni 1647	Adam Roszczewicz	Stanisław Ossędowski, Maciej Burszowic	26 IV–11 X 1647
zimowy 1647/1648	Stanisław Czaplic	Adam Roszczewicz, Wawrzyniec Alfons Karyński	11 X 1647–24 IV 1648
letni 1648	Maciej Burszowic	Jakub Górski, Stanisław Różycki	24 IV–8 X 1648
zimowy 1648/1649	Wojciech Łańcucki	Maciej Burszowic, Adam Roszczewicz	8 X 1648–16 IV 1649
letni 1649	Wojciech Łańcucki	Wawrzyniec Alfons Karyński, Stanisław Ossędowski	16 IV–16 X 1649
zimowy 1649/1650	Wawrzyniec Alfons Karyński	Wojciech Łańcucki, Adam Roszczewicz	16 X 1649–22 IV 1650
letni 1650	Stanisław Różycki	Wawrzyniec Alfons Karyński, Stanisław Ossędowski	22 IV–15 X 1650
zimowy 1650/1651	Wojciech Łańcucki	Stanisław Różycki, Adam Roszczewicz	15 X 1650–21 IV 1651
letni 1651	Stanisław Ossędowski	Wojciech Łańcucki, Maciej Burszowic	21 IV–13 X 1651
zimowy 1651/1652	Adam Roszczewicz	Stanisław Ossędowski, Wawrzyniec Alfons Karyński	13 X 1651–19 IV 1652
letni 1652	Andrzej Grabianowski	Adam Roszczewicz, Maciej Burszowic	19 IV–11 X 1652
zimowy 1652/1653	Andrzej Grabianowski	Adam Roszczewicz, Dionizy Politowicz	11 X 1652–18 IV 1653
letni 1653	Wojciech Łańcucki	Andrzej Grabianowski, Stanisław Ossędowski	18 IV–10 X 1653
zimowy 1653/1654	Dionizy Politowicz	Wojciech Łańcucki, Adam Roszczewicz	10 X 1653–17 IV 1654
letni 1654	Dionizy Politowicz	Wojciech Łańcucki, Stanisław Ossędowski	17 IV–9 X 1654
zimowy 1654/1655	Stanisław Ossędowski	Wojciech Łańcucki, Andrzej Grabianowski	9 X 1654–16 IV 1655
letni 1655	Samuel Formankowic	b.d.	16 IV–8 X 1655

Semestr	Prepozyt	Radcy (konsyliarze)	Daty urzędowania
zimowy 1655/1656 letni 1656 zimowy 1656/1657 letni 1657	Wojciech Łańcucki	Samuel Formankowic, Adam Roszczewicz	8 X 1655–12 X 1657